

Својом наредбом од 13 децембра 1948 године Врховни командант оружаних снага и министар народне одбране маршал Југославије Јосип Броз-Тито одлучио је да се отпочне са издавањем општевојног теоретског часописа „Војно дело“, као органа Министарства народне одбране. Часопис има да послужи „унапређењу наше војно-научне мисли, усавршавању војних знања, даљем подизању идејног нивоа и уједначењу погледа виших руководећих кадрова наше Армије“ — којима је, дакле, првенствено намењен. Сходно оваком циљу јасно су постављени у Наредби и основни задаци часописа, који обухватају сва питања војне науке и војне идеологије чије је систематско изучавање неопходно за успешно руковођење вишим војним јединицама.

Постављање оваквог програма часопису има нарочит значај за нашу Армију, посебно за наш виши старешински кадар; и у погледу неодољне нужности којом се његово успешно остварење намеће, и у погледу тешкоћа које притом треба савладати.

Наша Армија је млада. Она је, као што је познато, настала и изградила се под посебним, необично тешким условима, у земљи окупираној, кроз народну револуцију, у току жестоке четворогодишње ослободилачке борбе против надмоћне окупаторске силе и издајничких, контрареволуционарних формација. У тој борби су израстали и наши кадрови, претежним делом радничко-сељачког порекла, са врло мало школе и без претходног војничког образовања.

Наша Армија као регуларна армија савременог типа почела се стварати тек у последњој години рата. Она је успешно извршила свој задатак у рату, али је тај период био сувише кратак да би јој дозволио да и издалека заврши сложени процес свог прерастања у савремену армију.

Завршетком рата није престао развој наше Армије. Она је, заједно са својим кадровима, наставила да се развија упоредо са снажним развојем наше државе, под кореним новим условима изградње социјализма у нашој земљи. Ти нови услови имали су и имају непосредни утицај на изградњу саме армије, на квалитет, темпо и размере те изградње. Они су свестрано преиначили, проширили њене могућности, задатке и перспективе, како у односу на војску предратне, капиталистичке Југославије, тако и — у другом смислу — у односу на народноослободилачку војску. Друг Тито у свом извештају на Петом конгресу КПЈ, набрајајући већ постигнуте „основне елементе за изградњу социјализма у нашој земљи“, одмах после карактеристике нове државне власти, овако карактерише армију: „Војска је потпуно нова, народна војска, која има задатак да чува мирни развитак земље, да чува тековине народа извојеване у Ослободилачком рату“.

Разуме се да тај развој није ишао, нити је могао ићи, лако и глатко. Армија са којом смо изашли из рата у многе није одговарала могућностима и захтевима нове, социјалистичке државе. Требао је решити низ врло сложених и крупних организационих проблема, а упоредо с тим, на одговарајући начин, уздизати и васпитавати кадар и трупу. Нема сумње да су неизбежне узастопне мере шире или уже реорганизације потресале Армију, реметиле решавање других важних проблема, као што су били проблеми наставе, проблеми војно-научног рада и теоретског рада уопште — поготово ако се има у виду да је и само стварање квалификованих кадрова било у, такорећи, почетном стадијуму. Све то време, међутим, није прошло узалуд. С правом можемо тврдити да су данас основни проблеми организације Армије решени, да су форме обуке — старешина, штабова и трупе — углавном устаљене, да располажемо кадровима, па и вишим, који су углавном дорасли својим дужностима и могу да задовоље разноврсне потребе Армије. То нам је и омогућило да већ прошле године — тј. непуне четири године после завршетка рата у коме се војска стварала испочетка — отворимо Академију, то нам омогућава да већ сада покренемо општевојни теоретски часопис онаквог карактера каквог има да буде „Војно дело“.

Разуме се, такође, да то никако не значи да смо довољно свог посла обавили, нити да смо довољно научили. Нашим кадровима недостаје још много стручног знања зато се истиче по своме значају улога наших училишта, школа и курсева, као и улога наших часописа, а посебно улога наше Академије и „Војног дела“. А чињеница је да су се наши кадрови толико развили колико је неопходно за обезбеђење квалитета и наставе и учења. Посебно смо сада у стању и дужни да приступимо организованом научном обрађивању и питања из области виших јединица, организованом научном раду на изграђивању јединствених погледа о основним питањима војне науке и ратне вештине, раду на систематском стварању и самих наших војно-научних кадрова — у чему смо, морамо признати, још знатно заостали. Све је то добрим делом улога наше Академије и „Војног дела“.

Оно што је досад постигнуто у том погледу и што нам омогућава да са јасном и сигурном перспективом идемо даље — постигнуто је упорним радом и залагањем свих наших старешина. За постигнуте успехе имамо, међутим, у првом реду да захвалимо правилној генералној линији наше Партије, њеној правилној линији у изградњи Армије, посебно будном старању маршала Тита о њој, његовој непосредној иницијативи у уочавању и решавању основних и најтежих проблема.

*
*
*

При освајању, разрађивању војне теорије и ратне вештине, од чега морамо поћи? Нема сумње да ту постоје два основна извора. Совјетско ратно искуство, и наше сопствено (још слабо обрађено). Зашто совјетско ратно искуство и ратна вештина, совјетска, стаљинска војна наука — није потребно опширније објашњавати. То је у суровом рату проверена, победоносна војна теорија најмоћније, најсавременије и најнапредније армије на свету, огромно искуство уопштено у науку лењинско-стаљинског методом, на основу марксизма-лењинизма. Карактер наше Армије чини нам приступачним совјетску војну теорију. А јасно је да се „без познавања марксизма-лењинизма, без познавања совјетске војне науке (која је данас достигла такав степен развика, какав није до сад постигла ни једна војна наука) не може дати ни марксистичка анализа искуства нашег рата ни подизати војно-теоретска и општевојна знања нашег руководећег кадра“ (генерал-лајтнант Светозар Вукмановић).

Други наш основни извор претставља наше сопствено ратно искуство. Чињеница је, пре свега, да је наша данашња Армија квалитативно друкчија од војске с којом смо започели и затим водили рат, да се знатно разликује по данашњем степену свог развика, по својој структури и снази, и од оне с којом смо завршили рат. С друге стране, упоредо са развојем и усавршавањем технике — а посебно ратне — војна наука се стално даље развија. Најзад, социјалистичка изградња Југославије отворила је и отвара нашој Армији потпуно нове, веома богате могућности развоја. Из свега тога јасно произилази да ограничавање на сопствено искуство из рата не би било довољно за правилан и плодан развој наше војне мисли, не би могло задовољити данашње и перспективне потребе Армије и државе.

Претставља ли ипак наше ратно искуство вредност за нашу данашњу Армију, за наше кадрове? Претставља врло велику вредност. Може ли да нам послужи као једна од главних основа даље изградње наше Армије и развоја наше војне мисли и теорије? Може и мора.

Какав је општи значај, у чему је вредност нашег искуства?

Пре свега у томе што, као пракса, проживљено искуство, претставља драгоцен, ничим незаменљив капитал, неопцењиву тековину наших кадрова. Зато је оно и најпогоднија, најплоднија основа за усвајање војне науке.

Друго, вредност наших форми организације војске и ратовања, у датим условима, проверена је у победоносној пракси Ослободилачког рата. Ратна пракса наше Армије и нашег командног кадра одликовала се: изванредном конкретном решавању борбених задатака — и у оквиру земље, рата у целини, и у оквиру појединих операција, бојева; целисходношћу и убојитошћу форми организације и дејства наших јединица, прилагођеношћу тих форми војним и политичким условима, односу снага, начину ратовања и борбеној способности непријатеља, итд. Она је, као таква, претстављала максимално искоришћење постојећих могућности борбе против непријатеља —

што је све било резултат правилне, марксистичко-лењинистичке анализе тих могућности од стране нашег политичког и војног руководства.

Осим тога, наше ратно искуство ће нас најбоље поучити у томе на који се начин могу најефикасније употребити средства, снаге и знања којима данас располажемо и којима ћемо располагати у најближој будућности. Ако добро проучимо, разумемо шта је условљавало, одређивало карактер наших бојева и операција за време рата, као и карактер наше војне организације, шта их је ограничавало, а шта им обезбеђивало успех — умећемо да сагледамо, разумемо и у чему се разликују данашњи услови од прошлих, како и шта треба под новим условима радити. С друге стране потенцијал наше земље, људски и економски, има своје особености, исто тако и развој наше Армије, наших кадрова, наше војне индустрије, засићеност армије војном техником итд. То нам такође јасно показује да ни совјетско ратно искуство — као ни наше сопствено — не смемо користити шаблонски. Умесно је овде потсетити на важност коју су совјетски војни и политички руководиоци стално придавали изучавању искустава из грађанског рата 1918—1920 године.

Ради се, дакле, о томе да се наше ратно искуство среди, обради и уопшти, да се изврши његова анализа и усвајање на основу познавања совјетске војне праксе и теорије; да се ова сама освоји њеном стваралачком применом на наше услове, могућности и потребе, на основу темељитог познавања нашег ратног искуства и особености развоја наше Армије. То су две стране истог, јединственог задатка.

То је могућно и потребно учинити зато што је наше искуство саставни део савремене науке, савременог вођења рата у одређеним посебним условима, део који, практично разрађен у тим условима, претставља несумњиво драгоцен допринос војној науци. И то утолико пре што се значај тог искуства не ограничава на нашу земљу, што је проверено сличним искуствима народноослободилачке борбе и других народа, што је постало део стратегије и тактике ослободилачких ратова и покрета у данашњој епохи.

*
* *
*

У наредби Врховног команданта поставља се пред часопис и низ других важних задатака, који заслужују да буду посебно обрађени. Задржали смо се на питањима совјетске војне науке и нашег ратног искуства зато што њихово изучавање претставља основу читавог нашег војно-научног рада.

На крају подвлачимо да издавање оваквог часописа поставља пред Редакцију низ озбиљних обавеза у погледу садржине часописа и квалитета чланака. Разуме се да ће Редакција овај задатак моћи испунити само уз свесрдну помоћ свих заинтересованих органа и установа, а у првом реду Генералштаба, Главне политичке управе и Војне академије, уз најактивнији одзив свих наших официра и генерала позваних да у њему сарађују. Једино тако, тј. ако сав наш виши старешински кадар схвати издавање часописа као своју заједничку ствар и обавезу, моћи ће „Војно дело“ да успешно изврши свој веома озбиљан и одговоран задатак.